

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MAISTO ĮSTATYMO NR. VIII-1608 2, 4, 6, 7, 9, 11, 12,
12¹, 12², 12³, 12⁴, 12⁷ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 4¹, 4², 4³
STRAIPSNIAIS IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Nuo 2019 m. gruodžio 14 d. visoje Europos Sąjungoje oficialiai maisto kontrolei organizuoti bus pradėtas taikyti 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr. 882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB, 90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei Tarybos sprendimas 92/438/EEB (Oficialios kontrolės reglamentas) (OL 2017 L 95, p. 1), kuris pakeis galiojusį oficialiai kontrolei taikomą teisinį reguliavimą.

Be to, siūloma koreguoti Lietuvos Respublikos maisto įstatymo Nr. VIII-1608 (toliau – Įstatymas) ketvirtajame¹ skirsnyje numatytą atsakomybę už šio įstatymo pažeidimus ir padidinti jame numatytas baudas, skiriamas, kai į rinką pateikiamas maistas ar su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos nesaugūs vartotojų sveikatai ar gyvybei, taip pat patikslinti atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, nuobaudų skyrimo terminus ir baudų išieškojimo tvarką.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas numato, kad priežiūros institucijos už Reklamos įstatymo nustatytų reikalavimų pažeidimus skiria baudas, kurių minimalus dydis yra 289 eurai. Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas taip pat numato, kad priežiūros institucijos už Alkoholio kontrolės įstatymo nustatytų reikalavimų pažeidimus skiria baudas, kurių minimalus dydis yra 289 eurai. Tuo tarpu šiuo metu galiojančioje Maisto įstatymo redakcijoje numatyta minimali bauda už pažeidimus, susijusius su maisto ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų sauga, siekia 144 eurus – tai palyginus su galiojančiu teisiniu reguliavimu maisto reklamos ir alkoholio kontrolės srityse yra neproporcingai maža ir neatgrasanti priemonė. Įgyvendinant Reglamento (ES) 2017/625 139 straipsnio nuostatas valstybės narės privalo nustatyti sankcijas, kurios turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios, todėl teikiamu Įstatymo pakeitimo projektu (toliau – Projektas) siūloma padidinti baudas už pažeidimus, susijusius su maisto ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų sauga. Atsižvelgiant į 2016 m. lapkričio 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1115 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 202 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4369“ 3 punktą, kuriame nurodoma, kad „[s]iekiant užtikrinti teisinį nuoseklumą ir aiškumą dėl pirmiau minėto Kodekso normų taikymo ir atsižvelgiant į tai, kad teisės aktuose nenustatyta, kokia veikla laikytina maisto klastojimu, tikslinga parengti Lietuvos Respublikos maisto įstatymo pakeitimo projektą, jame apibrėžiant sąvoką „maisto klastojimas“ ir nurodant, kad maisto klastojimas yra Lietuvos Respublikoje draudžiama ūkinė (komercinė) veikla. Šį projektą Lietuvos Respublikos Seimui pateiks Lietuvos Respublikos Vyriausybė“, siūloma pakeisti Įstatymo 2 straipsnį jame apibrėžiant ir sąvokas „maisto klastojimas“ ir „suklastotas maistas“, taip pat papildant Įstatymą 6 straipsnio 3 dalimi, įtvirtinančia maisto klastojimą kaip Lietuvos Respublikoje draudžiamą ūkinę (komercinę) veiklą. Atitinkamai patikslintos ir pareigos bei atsakomybė už Įstatymo pažeidimus nustatančios 7, 12¹, 12², 12³, 12⁴ ir 12⁷ straipsnių nuostatos. Sąvokos „maisto klastojimas“ ir „suklastotas maistas“ suformuotos atsižvelgiant į Europos Komisijos pateiktus maisto klastojimo kriterijus (paskelbta EK tinklalapyje adresu: https://ec.europa.eu/food/safety/food-fraud_en) ir į 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento

ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB) Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei Komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004 (OL 2011 L 304, p. 18) 7 straipsnio 1 dalies nuostatas.

Atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos institucijos per pastaruosius keletą metų priėmė reglamentų, kuriuose naujai įvardijamos kai kurios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamos teisėkūros sritys, bei tai, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija *de facto* jau daugelį metų atlieka kai kurias kitas su gyventojų mitybos gerinimu susijusias funkcijas, siūloma patikslinti Įstatymo 9 straipsnio 2 dalies nuostatose įtvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos ministerijos funkcijas.

Taip pat atsižvelgiant į šių dienų realijas ir vartojamą terminologiją siūloma tikslinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos funkcijas, išdėstytas Įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje.

Siūloma patikslinti Įstatymo 9 straipsnio 5 dalies nuostatose įtvirtintas Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai priskirtas funkcijas, atsisakant nebetikslingo išankstinio valgiaraščių derinimo.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įstatymo projekto rengėjai – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Maisto pramonės ir kokybės skyriaus (patarėja Jolita Martutaitytė, tel. (8 5) 239 1162, el. p. jolita.martutaityte@zum.lt) vyriausioji specialistė Loreta Mačytė, tel. (8 5) 239 1282, el. p. loreta.macyte@zum.lt,

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu oficialios kontrolės organizavimui taikomas 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 45 tomas, p. 200) (ir Įstatymas bei poįstatyminiai teisės aktai).

Galiojančioje Įstatymo redakcijoje (11 straipsnyje) numatyta, kad valstybinė maisto kontrolė yra atliekama Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos be išankstinio įspėjimo, o Reglamento (ES) 2017/625 9 straipsnio 4 dalyje yra numatyta išlygų. Šiuo metu kontroliniai pirkimai maisto teisės aktuose nėra reglamentuoti.

Galiojančioje Įstatymo redakcijoje (12 straipsnyje) numatyta, kad valstybinei maisto kontrolei atrinktų mėginių laboratorinius tyrimus atlieka Vyriausybės nustatyta tvarka akredituotos laboratorijos, o patys valstybiniai mėginiai ir jų paėmimas turi atitikti Valstybinių mėginių paėmimo laboratoriniam tyrimui nurodymus, patvirtintus Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. B1-883 „Dėl Valstybinių mėginių paėmimo laboratoriniam tyrimui nurodymų patvirtinimo“, bei Gaminių bandinių paėmimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. 1103 „Dėl Gaminių bandinių paėmimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, reikalavimus. Įstatymo ketvirtajame¹ skirsnyje numatyta atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus ir numatytos baudos, skiriamos, kai į rinką pateikiamas maistas ar su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos nesaugūs vartotojų sveikatai ar gyvybei, nurodytos atsakomybė lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės.

Šiuo metu teisiniai santykiai, susiję su maisto klastojimu, teisės aktuose nėra aiškiai apibrėžti, taip pat ir „maisto klastojimo“ sąvoka.

Įstatymo 9 straipsnio 5 dalies 11 punkte numatyta, kad Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, be kitų jai paskirtų funkcijų, derina vaikų ugdymo įstaigų, vaikų socialinės globos įstaigų ir

vaikų poilsio stovyklų valgiaraščius. Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija parengė pritaikyto maitinimo bei vegetarinių valgiaraščių sudarymo rekomendacijas, kurios skelbiamos viešai Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėje.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Siūlomas naujas teisinis reguliavimas yra suderintas su nuo 2019 m. gruodžio 14 d. taikytino Reglamento (ES) 2017/625 reikalavimais, susijusiais su laboratorinių tyrimų vykdymu, valstybinės maisto kontrolės organizavimo tvarka, kontroliniais pirkimais, nuostatomis dėl atsakomybės už pažeidimus, padarytus užsiimant nesąžininga arba klaidinančia praktika. Naujas teisinis reguliavimas, susijęs su maisto klastojimo draudimu, įgyvendina ne tik rezoliucijos Nr. 2013/2091(INI) rekomendacijas, Reglamento (ES) 2017/625 reikalavimus, bet ir 2016 m. lapkričio 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1115 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 202 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4369“ 3 punktą. Tai užtikrins teisinį nuoseklumą ir aiškumą dėl pirmiau minėto BK normų taikymo ir palengvins atsakomybės už pažeidimus, padarytus užsiimant nesąžininga arba klaidinančia praktika, taikymą. Tuo tarpu siūlomas naujas teisinis reguliavimas patikslinti Įstatymo 9 straipsnio 5 dalies nuostatose įtvirtintas Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai priskirtas funkcijas, atsisakant nebetikslingo išankstinio valgiaraščių derinimo, padės sumažinti administracinės naštos verslui lygį.

Atsižvelgiant į tai, galiojančioje Įstatymo redakcijoje (2 ir 11 straipsniuose) pateiktos nuorodos į Reglamentą (EB) Nr. 882/2004 tikslingos nuorodomis į nuo 2019 m. gruodžio 14 d. oficialiai maisto kontrolei organizuoti taikytiną Reglamentą (ES) 2017/625, taip pat šiuo reglamentu papildomas Įstatymo priedas.

Vadovaujantis Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Licencijavimo pagrindų aprašas), nuostatomis siūloma patikslinti Įstatymo 4 straipsnį ir papildyti Maisto įstatymą Nr. VIII-1608 4¹, 4², 4³ straipsniais numatant maisto tvarkymo subjektų registravimo ir (ar) patvirtinimo galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo bei su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir (ar) tiekėjų pranešimo pagrindus. Pažymėtina, kad prievolė registruoti negyvūninio maisto tvarkymo subjektus, o gyvūninio maisto tvarkymo subjektus patvirtinti, yra nustatyta šiuo metu galiojančiame Reglamente (ES) 882/2004 31 straipsnyje, kuriame nurodyta, kad „kompetentingos institucijos nustato procedūras, kurių turi laikytis <...> maisto verslo operatoriai, pateikdami prašymą įregistruoti jų įmones <...>“, „kompetentingos institucijos nustato procedūras, kurių turi laikytis <...> maisto verslo operatoriai, pateikdami prašymą patvirtinti jų įmones <...>“ (atitinkamai šios nuostatos yra perkeltos ir į įsigaliosiantį Reglamentą (ES) 2017/625). Prievolė patvirtinti daigus auginančias įmones yra nustatyta 2013 m. kovo 11 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 210/2013 dėl daigus auginančių įmonių patvirtinimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 852/2004 (OL 2013 L 68, p. 24) 2 straipsnyje („maisto tvarkymo subjektai užtikrina, kad kompetentinga institucija patvirtina daigus auginančias įmones pagal Reglamento (EB) Nr. 852/2004 6 straipsnį“). Projekto 4¹ straipsnio 7 dalies 2 punktas suformuotas atsižvelgiant į Civilinio proceso kodekso 123 straipsnio 4 dalį (atitinkamai proporcingai numatyta, kad dokumentas dėl maisto tvarkymo subjekto registracijos ar patvirtinimo panaikinimo gali būti įteikiamas bet kuriam kitam įteikimo vietoje esančiam maisto tvarkymo subjekto darbuotojui). Taip pat atitinkamai numatyta, kad tais atvejais, kai siunčiamas dokumentas dėl maisto tvarkymo subjekto registracijos ar patvirtinimo panaikinimo, jis turi būti siunčiamas registruotąją pašto siunta, siekiant užtikrinti minėto dokumento gavimo faktą.

Atsižvelgiant į Reglamentą (ES) 2017/625 įtvirtintus naujus reikalavimus, taikytinus oficialiai kontrolei, siūloma atitinkamai pakeisti Įstatymo 2, 11 ir 12 straipsnių nuostatas, susijusias su laboratorinių tyrimų vykdymu, valstybinės maisto kontrolės organizavimo tvarka, taip pat įtraukti naujas nuostatas, leisiančias kompetentingai institucijai atlikti kontrolinius pirkimus. Pažymėtina, kad

pagal Reglamento (ES) 2017/625 79 ir 80 straipsnių nuostatas, valstybės narės gali rinkti mokesčius ar rinkliavas, kurie būtų skirti oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos išlaidoms padengti. Atsižvelgiant į tai siūloma pakeisti Įstatymo 12 straipsnio 2 dalį ir numatyti, kad valstybinės maisto kontrolės metu maisto ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų mėginiai laboratoriniams tyrimams atlikti imami neatlygintinai. Taip pat pažymėtina, kad siūloma pakeisti Įstatymo 12 straipsnio 3 dalį, diferencijuojant atvejus, kada laboratorinių tyrimų išlaidas apmoka Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, o kada maisto tvarkymo subjektai ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojai ar tiekėjai, iš kurių paimti mėginiai valstybinei maisto kontrolei (taikant Valstybinių mėginių paėmimo laboratoriniam tyrimui nurodymus, patvirtintus Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. B1-883 „Dėl Valstybinių mėginių paėmimo laboratoriniam tyrimui nurodymų patvirtinimo“).

Tikslinamos Įstatymo 11 straipsnio nuostatos, papildomai į šį straipsnį įtraukiant ir Reglamento (ES) 2017/625 9 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą valstybinei maisto kontrolei taikytiną principą, numatantį, kad kontrolės dažnumas nustatomas remiantis rizika. Kadangi Reglamento (ES) 2017/625 36 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „<...> oficialiai kontrolei gali būti naudojami mėginiai, kompetentingų institucijų, joms neatskleidus savo tapatybės, užsakyti iš veiklos vykdytojų“, atitinkamai papildyta Įstatymo 11 straipsnio 5 dalis numatant, kad Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba galės atlikti ir kontrolinius pirkimus. Šiuo metu kontroliniai pirkimai maisto teisės aktuose nėra reglamentuoti.

Įstatymo 12 straipsnis tikslinamas numatant, kad valstybinei maisto kontrolei atrinktų mėginių laboratorinius tyrimus atlieka Reglamento (ES) 2017/625 reikalavimus atitinkančios laboratorijos. Atsižvelgiant į galiojančią praktiką papildyti ir patikslinti Įstatymo 12 straipsnio 2 ir 3 punktai, numatant, kokiais atvejais maisto tvarkymo subjektai ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojai ir tiekėjai apmoka maisto ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų mėginių paėmimo laboratoriniams tyrimams ir mėginių tyrimų išlaidas. Be to, įgyvendinant Reglamento (ES) 2017/625 139 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta, kad numatytos sankcijos, taikytinos už šio reglamento pažeidimus, turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos, koreguojama Įstatymo ketvirtajame¹ skirsnyje numatyta atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus. Atsižvelgiant į baudų taikymo praktiką Lietuvoje ir kitose Europos Sąjungos valstybėse padidinamos numatytos baudos, skiriamos, kai į rinką pateikiamas maistas ar su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos nesaugūs vartotojų sveikatai ar gyvybei, taip pat patikslinamos atsakomybė lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės, nuobaudų skyrimo terminai ir baudų išieškojimo tvarka. Baudų dydžių pokyčiai:

Įstatyme nustatytos baudos	Įstatymo projekte siūlomos baudos
Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams arba tiekėjams, pateikusiems į rinką nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, skiriama nuo 144 iki 1 448 eurų bauda.	Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams ir (ar) tiekėjams, pateikusiems į rinką nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, skiriamas įspėjimas arba nuo 300 iki 3 000 eurų bauda.
-	Maisto tvarkymo subjektams, gaminantiems ir (ar) patiekusiems į rinką suklastotą maistą, skiriama nuo 3 000 iki 14 000 eurų bauda.
Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams arba tiekėjams, pateikusiems į rinką nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, už įpareigojimo nutraukti jų realizavimą	Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams ir (ar) tiekėjams, pateikusiems į rinką nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, už įpareigojimo nutraukti jų realizavimą nesilaikymą skiriama nuo 1 000 iki 5 000 eurų

nesilaikymą skiriama nuo 868 iki 4 344 eurų bauda.	bauda. Maisto tvarkymo subjektams, gaminantiems ir (ar) pateikusiems į rinką suklastotą maistą, už įpareigojimo nutraukti jo realizavimą nesilaikymą skiriama nuo 2000 iki 6000 eurų bauda.
Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams arba tiekėjams, nevykdantiems Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos reikalavimų pašalinti nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas iš rinkos ar jį (juos) sunaikinti, skiriama nuo 1 448 iki 5 792 eurų bauda.	Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams ir (ar) tiekėjams, nevykdantiems Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos reikalavimų pašalinti nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas iš rinkos ar jį (juos) sunaikinti, skiriama nuo 2 000 iki 6 000 eurų bauda. Maisto tvarkymo subjektams, nevykdantiems Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos reikalavimų pašalinti suklastotą maistą iš rinkos ar jį sunaikinti, skiriama nuo 3 000 iki 7 000 eurų bauda.
Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams arba tiekėjams, pateikusiems į rinką nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, jeigu šis (šie) pažeidimas (pažeidimai) padarė žalos vartotojo sveikatai, skiriama nuo 1 448 iki 11 584 eurų bauda.	Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams ir (ar) tiekėjams, pateikusiems į rinką nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, jeigu šis (šie) pažeidimas (pažeidimai) padarė žalos vartotojo sveikatai, skiriama nuo 3 000 iki 12 000 eurų bauda. Maisto tvarkymo subjektams, gaminantiems ir (ar) pateikusiems į rinką suklastotą maistą, jeigu šis (šie) pažeidimas (pažeidimai) padarė žalos vartotojo sveikatai, skiriama nuo 6 000 iki 20 000 eurų bauda.
Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams arba tiekėjams, pateikusiems į rinką nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, jeigu šis (šie) pažeidimas (pažeidimai) sukėlė vartotojo mirtį, skiriama nuo 5 792 iki 23 169 eurų bauda.	Maisto tvarkymo subjektams ar su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojams ir (ar) tiekėjams, pateikusiems į rinką nesaugų maistą ar nesaugius su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, jeigu šis (šie) pažeidimas (pažeidimai) sukėlė vartotojo mirtį, skiriama nuo 6 000 iki 24 000 eurų bauda. Maisto tvarkymo subjektams, gaminantiems ir (ar) pateikusiems į rinką suklastotą maistą, jeigu šis (šie) pažeidimas (pažeidimai) sukėlė vartotojo mirtį, skiriama ne didesnė negu 15 procentų bendrųjų metinių pajamų, gautų praėjusiais ūkiniais metais, dydžio bauda. Ši bauda negali būti mažesnė nei 7 000 eurų.

Atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2017/625 139 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad „valstybės narės užtikrina, kad finansinės sankcijos, taikomos už šio reglamento pažeidimus ir už 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų taisyklių pažeidimus, padarytus užsiimant nesąžininga arba klaidinančia praktika, atspindėtų, laikantis nacionalinės teisės, bent veiklos vykdytojo gautą ekonominę naudą

arba, kai tikslinga, veiklos vykdytojo apyvartos procentinę dalį“, Projektas papildytas nuostatomis, numatančiomis baudas, kurios išreikštos procentais nuo bendrųjų ūkio subjekto gautų praėjusiais ūkiniais metais pajamų, už suklastoto maisto gamybą ir pateikimą į rinką, kai šis pažeidimas sukėlė vartotojo mirtį. Projekte numatytos atitinkamai didesnės baudos už suklastoto maisto gamybą ir pateikimą į rinką atsižvelgiant į tai, kad šie pažeidimai padaromi užsiimant nesąžininga ir klaidinančia praktika, kuri kelia grėsmę vartotojų sveikatai, ir sudaro sąlygas nelygiai konkurencinei kovai. Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad Vyriausybė patvirtina baudų, kurios išreikštos procentais nuo bendrųjų ūkio subjekto gautų praėjusiais ūkiniais metais pajamų, už suklastoto maisto gamybą ir pateikimą į rinką dydžio nustatymo tvarkos aprašą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad analogiška nuostata yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 37 straipsnio 4 dalyje.

Šiuo metu teisiniai santykiai, susiję su maisto klastojimu, teisės aktuose nėra aiškiai apibrėžti. Europos Parlamento 2014 m. sausio 14 d. rezoliucijos Nr. 2013/2091(INI) dėl maisto krizės, sukčiavimo maisto grandinėje ir jo kontrolės 63 punkte pateikta rekomendacija, kad Europos Sąjungos valstybės narės, kaip papildomą atgrasymo priemonę, nustatytų dar didesnes sankcijas, įskaitant ir baudžiamąją atsakomybę, už maisto klastojimą, kai tyčia sukeliamas pavojus visuomenės sveikatai ar suklastoti produktai pateikiami pažeidžiamai visuomenės daliai. Siūlomi Įstatymo pakeitimai (pakeisti Įstatymo 2 straipsnį apibrėžiant sąvoką „maisto klastojimas“ ir papildyti Įstatymo 6 straipsnį 3 dalimi, įtvirtinančia maisto klastojimą kaip Lietuvos Respublikoje draudžiamą ūkinę (komercinę) veiklą, bei atitinkamai patikslinti ir pareigas bei atsakomybę už Įstatymo pažeidimus nustatančių 7, 12¹, 12², 12³, 12⁴ ir 12⁷ straipsnių nuostatas) neprieštarautų Įstatymo paskirčiai. Numatyta atsakomybė suderinta su Reglamento (ES) 2017/625 139 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad „[v]alstybės narės užtikrina, kad finansinės sankcijos, taikomos už šio reglamento pažeidimus ir už 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų taisyklių pažeidimus, padarytus užsiimant nesąžininga arba klaidinančia praktika, atspindėtų, laikantis nacionalinės teisės, bent veiklos vykdytojo gautą ekonominę naudą arba, kai tikslinga, veiklos vykdytojo apyvartos procentinę dalį“.

Taip pat pažymėtina, kad Įstatymo 9 straipsnio 5 dalies 11 punkte numatyta, kad Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, be kitų jai paskirtų funkcijų, derina vaikų ugdymo įstaigų, vaikų socialinės globos įstaigų ir vaikų poilsio stovyklų valgiaraščius. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (toliau – Švietimo įstatymas) 36 straipsnio 9 dalimi „už sąlygų sudarymą vaikų ir mokinių maitinimui organizuoti valstybinėje ir savivaldybės ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokykloje atsako savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), kitose ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokyklose – savininkas (dalyvių susirinkimas). Už maitinimo organizavimą šioje dalyje nurodytose mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose, vykdančiose pirminį profesinį mokymą, atsako mokyklos vadovas“. Švietimo įstatymo 36 straipsnio 7 dalis numato, kad „ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, vykdančiose pirminį profesinį mokymą, mokinių maitinimas turi atitikti sveikatos apsaugos ministro nustatytus reikalavimus.“ Teisės aktai numato bendruosius ir specialiuosius reikalavimus, kuriais vadovaujantis ugdymo įstaigos turi organizuoti maitinimą arba parengti sąlygas maitinimo paslaugą teikiančiai įmonei, kai ši paslauga perkama. Nustatyti reikalavimai maisto produktų tiekėjams, patiekalų gaminimui ir patiekimui, valgiaraščių sudarymui, numatyti vaikų maitinimui rekomenduojami, draudžiami maisto produktai ir jų grupės. Vadovaujantis Maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. V-964 „Dėl Maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo“, 42 punktu bendrojo ugdymo mokyklų valgiaraščiuose prie kiekvieno patiekalo privaloma pateikti tik patiekalo kiekį, nenurodant maistinės ir energinės vertės. Atsižvelgiant į tai, kad valgiaraštyje patiekalo maistinė ir energinė vertė nenurodoma, konstatuotina, kad mitybos reguliavimo aspektu išankstinis valgiaraščio derinimas nesukuria papildomos pridėtinės vertės. Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija parengė pritaikyto maitinimo bei vegetarinių valgiaraščių sudarymo rekomendacijas, kurios skelbiamos viešai Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėje. Pagal rekomendacijas parengtų valgiaraščių derinimas taip pat nėra

tikslingas. Be to, vadovaujantis Vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose programos įgyvendinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. 3D-599 „Dėl Vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose programos įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“, patvirtintoje Vaisių ir daržovių bei pieno produktų vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose programoje gali dalyvauti vaikai, lankantys ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir bendrojo lavinimo mokyklas, t. y. ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai bei pradinį klasių mokiniai. Atkreiptinas dėmesys, kad maisto produktai pagal šias programas neįtraukiami į valgiaraštį ir nėra skaičiuojamas šių produktų kaloringumas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės viešojo sektoriaus efektyvumo didinimo gairėse 2018–2020 metams nurodytas kryptis ir mažinti administracinės naštos verslui lygį, siūloma patikslinti Įstatymo 9 straipsnio 5 dalies nuostatose ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 744 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“, įtvirtintas Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai priskirtas funkcijas, atsisakant nebetikslingo išankstinio valgiaraščių derinimo. Vaikų ugdymo įstaigose patiekalų gaminimo, pateikimo reikalavimus Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir toliau vertins valstybinės maisto kontrolės metu (be išankstinio vertinimo).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų priimto įstatymo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas turės teigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijos prevencijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Atsisakius nebetikslingo išankstinio valgiaraščių derinimo, sumažės administracinės naštos verslui lygis.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Siekiant į teisinę sistemą inkorporuoti Įstatymo projektu keičiamą Įstatymą, naujų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo, kitų teisės aktų reikalavimų. Įstatymo projekto sąvokos įvertintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentų nuostatas.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti.

Priėmus siūlomus pakeitimus iki įstatymo įsigaliojimo dienos Lietuvos Respublikos Vyriausybė turėtų nustatyti baudų, kurios išreikštos procentais nuo bendrųjų ūkio subjekto gautų praėjusiais ūkiniais metais pajamų, už suklastoto maisto gamybą ir pateikimą į rinką dydžio nustatymo tvarkos aprašą ir pakeisti:

1. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 744 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimą Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių ir šios rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“;

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 13 d. nutarimą Nr. 1103 „Dėl Gaminių bandinių paėmimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija turės pakeisti Maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. V-964 „Dėl Maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija turės pakeisti Importuojamų, eksportuojamų ir vidaus rinkai tiekiamų šviežių vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams patikros taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 3D-488 „Dėl Importuojamų, eksportuojamų ir vidaus rinkai tiekiamų šviežių vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams patikros taisyklių patvirtinimo“.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba turėtų nustatyti kontrolinių pirkimų tvarką, pakeisti:

1. Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklės, patvirtintas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. B1-59 „Dėl Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklių patvirtinimo“;

2. Lietuvos Respublikos maisto įstatymo pažeidimų nagrinėjimo tvarkos aprašą, patvirtintą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. B1-648 „Dėl Lietuvos Respublikos maisto įstatymo pažeidimų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3. Produktų tiekimo rinkai ribojimo priemonių taikymo tvarkos aprašą, patvirtintą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2013 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. B1-487 „Dėl Produktų tiekimo rinkai ribojimo priemonių taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

4. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. balandžio 1 d. įsakymą Nr. B1-308 „Dėl informacijos apie nesaugų ar galimai nesaugų maistą, su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas ar pašarus teikimo“;

5. Vaikų ugdymo įstaigų, vaikų socialinės globos įstaigų ir vaikų poilsio stovyklų valgiaraščių derinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. B1-610 „Dėl Vaikų ugdymo įstaigų, vaikų socialinės globos įstaigų ir vaikų poilsio stovyklų valgiaraščių derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6. Maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašą, patvirtintą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2008 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. B1-527 „Dėl Maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

7. Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų veterinarinio patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašą, patvirtintą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. B1-738 „Dėl Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų veterinarinio patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

8. Maisto tvarkymo reikalavimus kaimo turizmo paslaugos teikėjams, patvirtintus Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2008 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. B1-670 „Dėl Maisto tvarkymo reikalavimų kaimo turizmo paslaugos teikėjams patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Priėmus Įstatymo projektą, valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„Maisto kontrolė“, „maisto sauga“, „klastojimas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Žemės ūkio ministras
Giedrius Šarplys
2018-11-28

Violeta Leščinskienė
2018-11-28